OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Oikeushallinto-osasto
Oikeusapu- ja ulosottoyksikön päällikkö,
hallitusneuvos Merja Muilu
hallitussihteeri Kirta Heine

LAUSUNTO 3.5.2016

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 26/2016 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä vastinetta oikeusapu- ja edunvalvontapiirejä koskevasta hallituksen esityksestä annettujen lausuntojen johdosta. Oikeusministeriö toteaa seuraavaa.

Esityksen ajoitus ja tarpeellisuus

Itä-Suomen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Arto Tiilikaisen lausunto 26.3.2016
Tiilikainen epäilee lausunnossaan näin suuren hallinnollisen uudistuksen tarpeellisuutta tässä vaiheessa ottaen huomioon, että tulevaisuudessa mahdollisesti tulee perustettavaksi oikeusapuvirasto.

> Oikeusministeriö toteaa oikeusministeriön hallinnonalan taloudellisen tilanteen tiukkenevan nykyisen kehyskauden loppupuolella merkittävästi kaikkien sektoreiden kohdalla. Oikeusministeriön hallinnonalalla on käynnissä oikeudenhoidon uudistamisohjelma, jonka toimenpitein pyritään osaltaan sopeutumaan vaikeaan taloustilanteeseen. Valtion oikeusaputoimistojen organisaatiouudistus on osa tätä oikeudenhoidon uudistamisohjelmaa. Kuuden oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajat keskittyisivät lähtökohtaisesti johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin. Johtamisen ja hallinnon keskittämisen myötä johtaminen muuttuu ammattimaisemmaksi ja tehokkaammaksi. Tämä tehostaa toimintaa, mikä puolestaan hillitsee kustannusten menopainetta. Lisäksi toimintaa kehittämällä pyritään vastaamaan kasvavaan kysyntään. Väestön ikääntyminen ja samanaikainen vaurastuminen kasvattaa edunvalvontapalveluiden kysyntää. Oikeusaputoimistojen henkilöstöä on vähennetty aikaisempina vuosina yli 10 prosenttia. Uudistus on välttämätön ottaen huomioon oikeusavun huomattava henkilöstövähennys ja edunvalvonnan kasvava kysyntä.

Säädöstaso ja pyydetyt lausunnot

Valtiovarainministeriön lausunto 5.4.2016
Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että säädettäessä virastoina toimivista oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä oikeusministeriön asetuksella, ei valittu säädöstaso vastaa yleistä käytäntöä säätää vastaavista asioista valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei lakiesityksestä ole pyydetty alueellistamisen koordinaatioryhmän lausuntoa.

Oikeusministeriö toteaa, että oikeusavun hakija voi kääntyä minkä tahansa valtion oikeusaputoimiston puoleen. Hakija ei siis ole velvollinen käyttämään kotikunnassaan sijaitsevaa oikeusaputoimistoa. Edunvalvontamääräykset annetaan lähtökohtaisesti päämiehen kotikunnan mukaisesti, mutta ehdotuksen mukaan tästä voidaan tarvittaessa poiketa. Oikeusministeriö katsoo, että asetuksessa on kyse nyt ehdotettavan lain toimeenpanoa koskevasta asiasta eikä siten sellaisesta laajakantoisesta ja periaatteellisesti tärkeästä asiasta, jossa asetuksenantovallan tulisi olla valtioneuvostolla. Tällä hetkellä oikeusapupiireistä sekä oikeusaputoimistojen toimipaikoista ja edunvalvonta-alueista säädetään oikeusministeriön asetuksella 534/2013.

Oikeusministeriö toteaa, että lakiluonnoksessa säädetään, että valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirit järjestävät oikeusapu- ja edunvalvontapalveluja, joita tuottavat piirien oikeusaputoimistot ja edunvalvontatoimistot. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien alueista ja piirien toimistoista ja toimipaikoista sekä niistä kunnista, joiden edunvalvontapalveluista oikeusapu- ja edunvalvontapiiri vastaa, säädetään lakiin sisältyvän valtuutuksen nojalla asetuksella, josta tullaan pyytämään alueellistamisen koordinaatioryhmän lausunto.

Lakiehdotuksen taloudelliset vaikutukset

Valtiovarainministeriön lausunto 5.4.2016
Valtiovarainministeriö katsoo, että vaikutukset valtiontalouteen voisi olla kuvattu esityksessä nykyistäkin läpinäkyvämmin, jotta uudistuksen euromääräinen vaikutus olisi selvä.

Oikeusministeriö toteaa, että vaikutukset valtiontalouteen on mahdollista kuvata tarkemmalla tasolla vasta jo aloitettujen VES -neuvottelujen päätyttyä.

Oikeusministeriö toteaa, että muutos koskee vain johto- ja hallintotehtävissä olevia eli noin 5 prosenttia henkilöstöstä. Henkilöstön kokonaismäärä ei esityksen johdosta kasvaisi. Uudistuksella ei myöskään arvioida olevan vaikutuksia toimitila- tai muihin toimintamenoihin, koska toimipaikkoja ei lakkautettaisi tai muutettaisi. Siirtymävaiheessa kokonaispalkkakustannukset nousisivat tilapäisesti. Tämä johtuisi siitä, että henkilön tehtävän vaativuustason alentuessa hänelle maksetaan muutosta seuraavan 24 kuukauden ajan aiemman suuruista palkkaa. Määräajan kuluttua palkka laskee vaativuustasoa vastaavaksi. Siirtymäajan korkeampaa palkkaa maksettaisiin vain niille hallintotehtäviä hoitaville, joiden tehtävän vaativuustaso uudistuksen yhteydessä laskisi. Nämä siirtymäajan kustannukset katettaisiin oikeusaputoimistojen siirtomäärärahoilla. Uudistus olisi siten valtiontalouden kannalta kustannusneutraali.

Oikeusaputoiminnan ja edunvalvontapalvelujen muodostaminen rinnakkaisiksi toiminnoiksi

Itä-Suomen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Arto Tiilikaisen lausunto 26.3.2016
Tiilikainen katsoo lausunnossaan, että oikeusaputoimintaa ja edunvalvontapalveluja ei tulisi muodostaa rinnakkaisiksi toiminnoiksi, koska yhdessä toimiessaan oikeusapu ja edunvalvonta olisivat kustannustehokkaampia ja vahvempia.

> Oikeusministeriö toteaa, että oikeusavun ja edunvalvonnan muodostaminen rinnakkaisiksi toiminnoiksi on perusteltua. Tällä hetkellä edunvalvonta on oikeusavun ”alaisuudessa”. Hierarkkisuus ilmenee esimerkiksi siten, että oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja on johtavan yleisen edunvalvojan esimies. Oikeusapupiirin oikeusaputoimenjohtajaksi ei myöskään voida valita johtavaa yleistä edunvalvojaa, koska oikeusaputoimenjohtaja valitaan piirin johtavien julkisten oikeusavustajien keskuudesta.
>
> Muutos korostaisi edunvalvonnan samanarvoisuutta toimialana oikeusavun kanssa. Edunvalvonnan osalta hallinto kevenisi yhden hierarkiatason eli oikeusaputoimiston poistuessa. Oikeusaputoimiston esimiehenä toimisi johtava julkinen oikeusavustaja ja edunvalvontatoimiston esimiehenä johtava yleinen edunvalvoja, jolloin johtavat julkiset oikeusavustajat ja johtavat yleiset edunvalvojat voisivat kumpikin keskittyä omien toimialojensa työnjohtamiseen. Rinnakkain toimiminen mahdollistaisi kummankin alan toiminnallisen kehittämisen sen omista lähtökohdista käsin. Lisäksi muutos vähentäisi esteellisyystilanteita erityisesti edunvalvontatoiminnassa. Myös kansalaisten ja sidosryhmien kannalta tilanne olisi selkeämpi.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiiri – nimitys

Professori Olli Mäenpään lausunto 1.4.2016
Mäenpää katsoo, että viranomaisen nimikkeenä piiri vaikuttaa jossain määrin epäonnistuneelta ja mahdollisesti harhaanjohtavalta.

Itä-Suomen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Arto Tiilikaisen lausunto 26.3.2016
Tiilikainen katsoo lausunnossaan, että piiri-nimitys tulisi muuttaa virastoksi, koska piiri on nimenä vanhentunut.

> Oikeusministeriö toteaa, että oikeusapu- ja edunvalvontatoiminta on tällä hetkellä järjestetty piireittäin. Nimitys on siten käytännössä vakiintunut. Hallituksen esityksen mukaisen rakenneuudistuksen toteuduttua selvitystyötä yhden oikeusapuviraston muodostamiseksi on tarkoitus jatkaa. Nyt ehdotetun rakenneuudistuksen ja mahdollisen tulevan oikeusapuviraston erottamiseksi toisistaan virasto-nimitys otettaisiin käyttöön vasta uudistuksen seuraavassa vaiheessa.

Ahvenanmaan oikeusaputoimiston asema uudistuksessa

Ahvenanmaan maakuntahallituksen lausunto 14.4.2016
Ahvenanmaan maakuntahallitus toteaa, että Ahvenanmaan näkökulmasta on oleellista, että paikallisten, ruotsinkielisten oikeusapu- ja edunvalvontapalvelujen saatavuus turvataan organisaatiomallista riippumatta. Esimerkiksi sellainen malli, joka perustuu siihen, että osa henkilökunnasta tai toiminnoista ei fyysisesti sijaitse maakunnassa, ei ole tarkoituksenmukaisin. Uudelleenjärjestely ei saa johtaa siihen, että valtio ei pysty täyttämään Ahvenanmaan itsehallintolain 6 luvun mukaisia kielellisiä velvoitteitaan. Kielisäännösten mukaan ruotsi on kirjeenvaihtokielenä myös sisäisessä valtakunnan viranomaisten ja maakunnan välisessä kirjeenvaihdossa. Tämä tarkoittaa, että Ahvenanmaan oikeusaputoimiston ja oikeusapu- ja edunvalvontapiirin välisten kirjelmien tulee olla ruotsiksi. Ahvenanmaata koskevia asioita hoitavalla henkilökunnalla tulee olla tietoa maakuntalainsäädännöstä ja hallinnosta Ahvenanmaalla.

Turun oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Jouko Ponnikkaan lausunto 30.3.2016
Ponnikas katsoo, että ehdotus siitä, että Ahvenanmaalla oikeusapu- ja edunvalvontapalvelut tuottaa oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto, on perusteltu toimiston pienen koon vuoksi. Piiristä erillään olevaa, itsenäistä hallintoyksikköä Ahvenanmaan toimistosta ei tule muodostaa. Toimiston ruotsinkieliset palvelut voidaan järjestää piirissä esimerkiksi niin, että piirin toimistossa on yksi ruotsinkielinen henkilö, joka vastaa Ahvenanmaan toimiston hallintotoimista. Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimistolle tulisi kuitenkin antaa omaa päätösvaltaa tietyissä hallintotoimissa; toimiston henkilökunnan nimittäminen sekä lomista ja virkavapauksista päättäminen voisivat olla toimiston omia hallintotoimia. Ahvenanmaan toimiston talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvät Kieku-järjestelmän toiminnot voidaan kuitenkin hoitaa piirissä.

Ahvenanmaan oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja Gard Larpesin lausunto 21.3.2016
Larpes katsoo, että toimiston nimen tulisi jatkossakin olla ”Ahvenanmaan oikeusaputoimisto” ehdotetun ”Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto” sijasta. Ensisijaisesti Larpes ehdottaa, että Ahvenanmaan oikeusaputoimisto muodostaisi erillisen seitsemännen ruotsinkielisen piirin. Vaihtoehtoisesti Larpes ehdottaa, että Ahvenanmaan oikeusaputoimisto kuuluisi toiseen piiriin itsenäisenä ruotsinkielisenä hallintoyksikkönä, jonka johtava yleinen oikeusavustaja nimittää henkilökunnan ja myös muilta osin vastaa toimiston ruotsinkielisestä hallinnosta. Lisäksi Ahvenanmaalla tulee olla johtava yleinen edunvalvoja, koska yksikön maantieteellisen ja kielellisen eristyneisyyden johdosta toiminnassa tarvitaan paikallisesti riittävä akateeminen osaamistaso.

Oikeusministeriö toteaa, että Suomen tasavallan perustuslain mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991) erikseen säädetään. Itsehallinto antaa ahvenanmaalaisille oikeuden säätää lailla omista sisäisistä asioistaan ja päättää maakunnan tulo- ja menoarviosta. Ahvenanmaalla on noin 28 500 asukasta, joista noin 11 000 asuu Maarianhaminassa, joka on maakunnan ainoa kaupunki.

Tällä hetkellä Turun oikeusapupiirissä sijaitseva Ahvenanmaan oikeusaputoimisto on henkilöstöluvultaan pienin oikeusaputoimisto. Toimistossa on neljä virkaa: julkinen oikeusavustaja ja oikeusapusihteeri sekä yleinen edunvalvoja ja edunvalvontasihteeri.

Nyt ehdotettavassa organisaatiorakenteessa Ahvenanmaan oikeusaputoimisto olisi oikeusapu- ja edunvalvontapiirin toimisto toimipaikkana Maarianhamina.

Ahvenanmaan itsehallintolain 36 §:n mukaan maakunta on ruotsinkielinen. Maakunnassa valtion ja maakunnan viranomaisten sekä kunnallishallinnon virkakieli on ruotsi. Lain 38 §:n mukaan maakunnan viranomaisten ja maakunnassa toimivien valtion viranomaisten välillä vaihdettavat kirjoitukset ja muut asiakirjat on laadittava ruotsin kielellä. Sama koskee kirjoitusten ja asiakirjojen vaihtoa yhtäältä mainittujen viranomaisten ja Ahvenanmaan valtuuskunnan sekä toisaalta valtioneuvoston, keskushallinnon viranomaisten sekä valtion viranomaisten välillä, joiden toimialueeseen maakunta tai sen osa kuuluu. Tämä tarkoittaa sitä, että oikeusapu- ja edunvalvontapiirin, jonka alueella Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto sijaitsee, tulee kaikessa yhteydenpidossaan toimiston kanssa käyttää ruotsin kieltä.

Oikeusministeriö toteaa, ottaen erityisesti huomioon Ahvenanmaan oikeusaputoimiston sekä sen toimialueen koko, että Ahvenanmaan oikeusaputoimiston muodostaminen seitsemänneksi oikeusapu- ja edunvalvontapiiriksi tai omaksi hallintoyksiköksi ei ole tarpeellista. Edellä mainituista syistä oikeusministeriö katsoo oikeaksi, että Ahvenanmaan oikeusaputoimisto olisi oikeusapu- ja edunvalvontapiirin toimisto toimipaikkana Maarianhamina ja että toimisto vastaisi sekä oikeusapupalvelujen että edunvalvontapalvelujen tuottamisesta. Toimistossa olisi johtava julkinen oikeusavustaja. Johtavan yleisen edunvalvojan virkaa oikeusministeriö ei katso tarpeelliseksi edellä mainituista syistä. Toimiston nimenä olisi Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto, mikä korostaisi toimintojen samanarvoisuutta. Lisäksi oikeusministeriö toteaa, että tehtäväkuvat määritellään tarvittavassa määrin tarkemmin asetuksessa.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimukset (2 §)

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lausunto 29.3.2016
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia toteaa, että vaikka piirien johtajat keskittyisivät lähtökohtaisesti johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin, edellyttää oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden luonne huomioon ottaen myös tällaisten tehtävien asianmukainen hoitaminen oikeustieteellistä koulutusta.

Suomen Asianajajaliiton lausunto 31.3.2016
Asianajajaliitto katsoo, että oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena koulutuksen osalta tulisi olla oikeustieteellinen tutkinto. Oikeustieteellinen koulutus edesauttaa eritoten oikeusaputoiminnan, mutta myös edunvalvontapalvelujen johtamista, kehittämistä ja hallintoa.

Suomen Lakimiesliiton lausunto 30.3.2016
Lakimiesliitto katsoo, että oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena tulee olla oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Menestyksellinen asiantuntijaorganisaation johtaminen edellyttää vahvaa substanssiosaamista eli laaja-alaista asiantuntemusta sekä oikeusapu- että edunvalvontatoimesta. Oikeustieteen maisterin tutkinto antaa ainoana kotimaisena tutkintona valmiudet oikeudellista asiantuntemusta edellyttäviin tehtäviin ja tällaisten tehtävien vaatimien erityistietojen hankkimiseen.

Julkiset oikeusavustajat ry:n lausunto 30.3.2016
Julkiset oikeusavustajat ry huomauttaa, että vain juridisen koulutuksen omaavalla piirin johtajalla on edellytyksiä ymmärtää oikeusapu- ja edunvalvontapiirien substanssia ja eteen tulevia hankalia esteellisyyskysymyksiä. Julkiset oikeusavustajat ry ehdottaa seuraavaa muutosta:
2§ 2 momentti*: Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.*

Itä-Suomen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Arto Tiilikaisen lausunto 26.3.2016
Tiilikainen katsoo, että oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena tulee olla oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Oikeusapu ja edunvalvonta ovat osa oikeushallintoa, joissa ainakin useammissa virastoissa on lainoppineet johtajat. Tällöin johtaja ainakin teoriassa tietäisi, millaista työtä henkilökunta tekee ja mitä työ henkilökunnalta vaatii.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden lausunto 30.3.2016
Hämeenlinnan hallinto-oikeus pyytää vielä arvioitavan, olisiko johtajalta edellytettävä oikeustieteellistä tutkintoa. Hallinto-oikeus katsoo, että vaikka tehtävä onkin puhtaasti johtamisvirka, lienee johdettavien toimistojen asiasubstanssin hyvä tuntemus tehtävässä tärkeällä sijalla.

Oikeusministeriö toteaa hallituksen esityksessä tutkinnoksi ehdotettavan soveltuvaa ylempää korkeakoulututkintoa, koska tehtävä edellyttäisi nimenomaan johtamistaitoja. Johtajalle ei kuuluisi oikeusavun tai edunvalvonnan substanssitehtäviä, vaan johtajat keskittyisivät pelkästään johtamis-, kehittämis- ja hallintotehtäviin. Vaaditun kokemuksen osalta huomioon otettaisiin erityisesti oikeusapu- ja edunvalvontatoimen laaja-alainen ja monipuolinen tuntemus sekä hyvän hallinnon käytäntöjen ja menettelytapojen tuntemus. Oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto täyttäisi siten erinomaisesti piirin johtajalta vaadittavan koulutusvaatimuksen.

Edunvalvontatoimiston johtavan yleisen edunvalvojan kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Mikäli piirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena olisi oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto, ei johtavilta yleisiltä edunvalvojilta vaadittu koulutus olisi yhdenmukainen piirin johtajalta vaadittavan koulutuksen kanssa. Voimassa olevaa lainsäädäntöä on kritisoitu, koska oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtajaksi on kelpoinen ainoastaan johtava julkinen oikeusavustaja. Soveltuva ylempi korkeakoulututkinto oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena korostaisi oikeusavustajien ja edunvalvojien yhdenvertaista mahdollisuutta hakeutua piirin johtajan virkaan.

Asiasta annettujen lausuntojen johdosta oikeusministeriö ehdottaa, että lakiehdotuksen säännöstä täydennetään seuraavasti:

2 § 2 momentti

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen maisterin tutkinto tai muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Sopimus oikeusapupalveluiden tuottamisesta (4 §)

Perustuslakivaliokunnan lausunto 29.4.2016
Perustuslakivaliokunnan mielestä lakiehdotukseen on perustuslain 124 §:stä johtuvista syistä lisättävä säännös, jonka mukaan 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja oikeusapu- ja edunvalvontatehtäviä.

Perustuslakivaliokunta katsoo, että palvelujen ulkoistamista voidaan pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla tarpeellisena tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Perustuslakivaliokunta katsoo kuitenkin, että ehdotus mahdollistaisi palveluja saavien erilaisen kohtelun perusoikeuksien toteutumisen kannalta keskeisissä kysymyksissä ilman että maksuvelvollisuuden määrää koskevalle erilaiselle kohtelulle olisi osoitettu perustuslain 6 §:n näkökulmasta hyväksyttävää perustetta. Koska hallintotehtävän siirto muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, lakiehdotusta on täydennettävä siten, että yhdenvertaisuus turvataan tältä osin säännösperusteisesti.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lausunto 29.3.2016
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia katsoo, että oikeusapupalveluiden tuottamisen ulkoistamiseen sisältyy vastaava ongelma oikeusavun saajien yhdenvertaisuuden suhteen kuin syntyi edunvalvontapalveluiden ulkoistamisen kohdalla. Päämiesten yhdenvertaisuuden ei voida katsoa toteutuvan, kun ulkoistetussa edunvalvonnassa edunvalvontapalkkioon lisätään arvonlisävero. Jos edunvalvonnasta huolehtii oikeusaputoimisto itse, palkkio on veroton. Tästä syystä oikeusministeriö hyvittää palvelun tuottajan päämiehille heiltä perityn arvonlisäveron. Vastaavasti valtion oikeusaputoimistojen tarjoamat oikeusapupalvelut ovat arvonlisäverottomia, kun taas yksityisten oikeudenkäyntiavustajien tarjoamiin palveluihin vero lisätään. Mainittu yhdenvertaisuusongelma liittyy jo nykyisin voimassa olevan lain ja ehdotetun 12 §:n mukaisiin tilanteisiin, mutta nyt ehdotettu järjestely laajentaisi ja syventäisi ongelmaa. Lisäksi ehdotetun 4 §:n mahdollistamaa oikeusapupalveluiden ostamista yksityiseltä palvelun tuottajalta olisi tarvetta arvioida perustuslain 124 §:n kannalta. Oikeusapupalveluiden ulkoistamisessa ongelmana voi perustuslain 124 §:n kannalta olla ulkoistettuun oikeusapupalveluun liittyvä arvonlisävero ja siitä johtuva yhdenvertaisuuden loukkaaminen. Oikeusturvaan liittyen on huomioitava, että yksityisen ostopalveluntuottajan palveluksessa olevat eivät toimi virkavastuulla. Vahingonkorvausoikeudellisen turvan osalta merkityksellistä on, että isännänvastuu ei ulkoistetun palvelun kysymyksessä ollen ole valtiolla vaan viimekätinen vastuu on yksityisellä palvelun tuottajalla.

Professori Olli Mäenpään lausunto 1.4.2016
Mäenpää katsoo, että lakiin olisi perustuslain 124 §:stä johtuvista syistä lisättävä säännös, jonka mukaan yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja oikeusapu- ja edunvalvontatehtäviä. Mäenpää katsoo lisäksi, että hallituksen esitykseen ei sisälly nimenomaista sääntelyä, joka poistaisi arvonlisäverokäytännöstä johtuvan perusoikeutena turvattua ihmisten yhdenvertaisuutta loukkaavan tilanteen. Koska ulkoistaminen ei saa vaarantaa perusoikeuksia, sitä koskevaa 4 §:n säännöstä ei voida sisällyttää lakiin, ellei asiakkaiden yhdenvertaisuutta ole tältä osin turvattu säädännäisesti.

Julkiset oikeusavustajat ry:n lausunto 30.3.2016
Julkiset oikeusavustajat ry katsoo, että oikeusapupalvelujen ostomahdollisuuden toteuttamiseksi uudistus ei ole tarpeen, koska oikeusaputoimistoilla on käytettävissä ns. osoitus-menettely. Ostopalveluiden lisäämisellä olisi myös kustannuksia lisääviä taloudellisia vaikutuksia. Kansainvälistä suojelua koskevat turvapaikka-asiat Migrissä ja näistä päätöksistä tehtävät valitukset saattavat kuitenkin edellyttää mahdollisuutta käyttää ostopalveluja. Tämä rajoitus tulisi kuitenkin mainita lakitekstissä. Julkiset oikeusavustajat ry ehdottaa seuraavaa muutosta:
4 § 1 momentti ensimmäinen lause: Oikeusapu- ja edunvalvontapiiri voi oikeusministeriön kanssa neuvoteltuaan ostaa *kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapupalveluja* ja edunvalvontapalveluita, jos se on palveluiden alueellisen saatavuuden tai muun syyn vuoksi tarpeen.

Itä-Suomen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Arto Tiilikaisen lausunto 26.3.2016
Tiilikainen katsoo lausunnossaan, että laissa ei tulisi säätää mahdollisuudesta ostaa oikeusapupalveluita. Lain 2 luvun 12 §:ssä oikeusavun hakijan ohjauksesta erityistilanteissa säädetty riittäisi.

Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry:n lausunto 29.3.2016
Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry katsoo, että ostopalvelusopimusten tulisi aina olla määräaikaisia, jotta yksi palvelujen tarjoaja ei voi saada monopoliasemaa. Lisäksi oikeusavustajan kelpoisuutta käsittelevässä pykälässä ei viitata ostopalveluina hankittujen oikeusavustajien kelpoisuusvaatimuksiin. Lakiin on selkeämmin kirjattava yksityisen oikeusavustajan soveltuvuudesta, kelpoisuudesta ja valvonnan järjestämisestä.

Oikeusministeriö toteaa, että palveluiden ostaminen olisi mahdollista, jos se palveluiden alueellisen saatavuuden tai muun syyn vuoksi on tarpeen. Palveluiden ostamisesta päättäisi oikeusapu- ja edunvalvontapiiri oikeusministeriön kanssa neuvoteltuaan. Oikeusapupalveluiden tuottaminen ostopalvelusopimuksella tulisi lähtökohtaisesti kyseeseen kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapupalveluiden tuottamiseksi. Pykälän sanamuoto on kuitenkin syytä jättää väljäksi, jotta pykälää voidaan erityistilanteissa soveltaa myös muihin kuin kansainvälistä suojelua hakevien avustamiseen liittyviin asioihin, esimerkiksi perheenyhdistämisasioihin.

Oikeusapupalveluiden tarjoamista ja tuottamista on jouduttu arvioimaan syksystä 2015 alkaen uudelleen kansainvälistä suojelua hakevien määrän kasvaessa. Oikeusapupäätöksen saaneiden hakijoiden määrä on kolminkertaistunut vuodesta 2014, mikä työmäärän lisäys on aiheuttanut huomattavaa painetta oikeusaputoimistoille. Oikeusapupalveluiden saatavuus ja laajuus on suunniteltu ja mitoitettu nykyistä paljon pienemmälle hakijamäärälle. Turvapaikanhakijoille oikeusapua tarjoavien yksityisten avustajien palvelujen laatu on hyvin vaihtelevaa. Oikeusapupalveluiden tuottamismahdollisuuksia onkin arvioitava uudelleen uusien olosuhteiden mukaisesti.

Kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapupalvelut määritellään Euroopan neuvoston menettelydirektiivissä (2013/32/EU), joka antaa kansallisella tasolla mahdollisuuksia säätää vähimmäispalvelujen järjestämisestä eri tavoin muun ohella antamalla tehtäviä esimerkiksi valtiosta riippumattomille järjestöille. Annettaessa uusi laki valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä on tarpeen samalla turvata se, että tulevaisuudessa voidaan nopeasti muuttuvassa yllättävässäkin tilanteessa valita sujuvin ja tehokkain oikeusapupalvelujen tuottamistapa.

Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että lakiluonnoksen 4 §:n 1 momentin mukaan palveluita voidaan ostaa vain siltä, jolla on tehtävään riittävä taito ja voimavarat ja jonka muut tehtävät tai toiminnan luonne ja tarkoitus eivät vaaranna oikeusavun tai edunvalvonnan puolueettomuutta ja asianmukaista hoitamista. Palveluiden ostamisesta päättäisi oikeusapu- ja edunvalvontapiiri oikeusministeriön kanssa neuvoteltuaan. Ennen sopimuksen laatimista oikeusapu- ja edunvalvontapiiri yhteistyössä oikeusministeriön kanssa varmistuisivat siitä, että tarjottava palvelu täyttää oikeusapupalveluilta vaadittavat laatuvaatimukset.

Lakiehdotuksen 12 §:ssä oikeusavun hakijan ohjauksesta erityistilanteissa säädetty ei korvaa mahdollisuutta ostaa oikeusapupalveluita. 12 §:ää sovelletaan yksittäistapauksiin eli jokaiselle asiakkaalle on tehtävä oma oikeusapupäätös perusteluineen. Lisäksi ohjattaessa asiakas etsii itse yksityisen avustajan eikä oikeusaputoimisto voi tällöin asettaa laatukriteereitä avustajalle. Lakiluonnoksen 12 §:ssä säädettäisiin tapauksista, joissa oikeusavun hakija voidaan ohjata toisen oikeusaputoimiston tai yksityisen avustajan puoleen. Pykälä vastaisi voimassa olevaa valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 10 §:ää. Pykälän mukaisissa tapauksissa hakija etsii itse itselleen avustajan, eikä oikeusministeriö tai piiri voi arvioida avustajan toiminnan laatua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin palveluiden tuottamista koskevasta sopimuksesta. Momentin mukaan sopimuksen palveluntuottajan kanssa tekisi oikeusapu- ja edunvalvontapiiri. Sopimus voitaisiin tehdä määräajaksi tai toistaiseksi. Jos sopimus on tehty määräajaksi, se päättyy määräajan umpeutuessa, jollei toisin sovita. Esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan ostopalvelusopimuksen ehdoista ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa säännöksiä lakiin. Ne jäävät siten osapuolten sovittaviksi. Sopimuksessa sovittavaksi asiaksi jää esimerkiksi toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen irtisanomisaika. Käytännössä lienee välttämätöntä sopia lisäksi ainakin tuotettavien palveluiden määrästä, alueesta, jolla palvelut tuotetaan ja maksettavan korvauksen määräytymisen perusteista. Lisäksi voi olla tarpeen sopia palvelun laatuun vaikuttavista seikoista kuten esimerkiksi henkilöstövoimavarojen vähimmäismäärästä. Ostettavan palvelun tulee luonnollisesti täyttää ne laatuvaatimukset, jotka holhoustoimesta annetussa laissa asetetaan edunvalvojan toiminnalle tai oikeusapulaissa oikeusavustajan toiminnalle.

Oikeusministeriö katsoo, että lakiluonnoksen 4 § täyttää perustuslain 124 §:n mukaiset edellytykset. Säännös on tarpeen, jotta mahdollisessa nopeasti muuttuvassa yllättävässäkin tilanteessa voidaan valita sujuvin ja tehokkain yksityisten tarvitsemien oikeusapupalvelujen tuottamistapa. Säännös mahdollistaa oikeusapupalveluiden tarkoituksenmukaisen tuottamisen. Jotta lakiehdotus ei vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia, tulisi lakiehdotuksen 4 §:ää kuitenkin täydentää säännöksellä, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitetun palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja oikeusapu- ja edunvalvontatehtäviä.

Oikeusapupalveluiden tuottaminen ostopalvelusopimuksella tulisi lähtökohtaisesti kyseeseen kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapupalveluiden tuottamiseksi. Tällöin arvonlisäverotuksellisesti avustettavan kotipaikan katsotaan usein olevan EU:n ulkopuolella. Kun tällaisia palveluja myydään yksityishenkilölle EU:n ulkopuolelle, avustajan suorittamiin palveluihin ei lisätä Suomen arvonlisäveroa. Lisäksi kansainvälistä suojelua ha-

kevien kohdalla on tyypillistä, että heille myönnetään oikeusapua korvauksetta. Näissä tapauksissa arvonlisäverokysymys yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta ei siis aktualisoituisi. Pykälän sanamuoto on kuitenkin muutoinkin syytä jättää väljäksi, jotta pykälää voidaan erityistilanteissa soveltaa myös muihin kuin kansainvälistä suojelua hakevien avustamiseen liittyviin asioihin.

Oikeusministeriö toteaa, että voimassa olevan holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain (575/2008) mukaan valtion oikeusaputoimistot järjestävät holhoustoimen edunvalvontapalvelut. Oikeusaputoimistot tuottavat palveluja itse tai ostavat palveluja ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Molemmissa tapauksissa edunvalvojan tehtäviä hoitavat yleiset edunvalvojat.

Oikeusaputoimisto ei lisää perimäänsä palkkioon arvonlisäveroa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (KHO:2013:67) mukaan ulkopuolisen palveluntuottajan on maksettava arvonlisäveroa perimistään edunvalvontapalkkioista. Tämä on johtanut siihen, että edunvalvontapalkkion määrä on ostopalvelun yleisen edunvalvonnan päämiehillä arvonlisäveron verran suurempi kuin oikeusaputoimiston päämiehillä. Eduskunnan oikeusasiamies on ratkaisussaan Dnro 3108/2/2012 (elokuu 2014) katsonut, että kyse on sellaisesta yhdenvertaisuuden loukkauksesta, mikä tulisi hyvittää päämiehille.

Päämiesten yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi valtion vuoden 2015 talousarvioon sisällytettiin oikeusministeriön aloitteesta valtiovarainministeriön kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena määräraha yleisen edunvalvonnan ostopalveluiden päämiehille suoritettavaa hyvitystä varten. Oikeusministeriön päätöksen mukaisesti palveluja ostava oikeusaputoimisto maksaa vaadittaessa hyvityksenä palveluntuottajan päämiehille sen arvonlisäveron määrän, minkä päämies edunvalvontapalkkiossa joutuu maksamaan palveluntuottajalle. Vaatimuksen esittää päämiehen yleinen edunvalvoja. Oikeusministeriö on antanut tätä koskevan tiedotteen ja ohjeen oikeusaputoimistoille ja palveluntuottajille 2.6.2015.

Oikeusministeriö on neuvotellut valtiovarainministeriön kanssa mahdollisesta arvonlisäveron hyvitysmenettelyn sisällyttämisestä lakiehdotuksen 4 §:ään. Valtiovarainministeriön hyväksyy oikeusministeriön ehdotuksen sisällyttää hallituksen esitykseen 26/2016 vastaava arvonlisäveron hyvityskäytäntö kuin ulkoistetuissa edunvalvontapalveluissa on käytössä.

Oikeusministeriö ehdottaa, että oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden tuottamista sopimuksella koskevaa säännöstä täydennetään seuraavasti:

4 §

Oikeusaputoimisto tai edunvalvontatoimisto hyvittää vaadittaessa 1 momentissa tarkoitetun palvelun tuottajan päämiehelle mahdollisen palkkioon sisältyvän arvonlisäveron määrän.

1 momentissa tarkoitetun palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja oikeusapu- ja edunvalvontatehtäviä.

Muut kuin oikeusapulaissa tarkoitetut asiakkaat (10 §)

Suomen Asianajajaliiton lausunto 31.3.2016
Asianajajaliiton näkemyksen mukaan käytäntö on jo pitkään ollut se, että oikeusaputoimistot hoitavat täyden korvauksen asiakkaiden toimeksiantoja palkkiotasolla, joka ei kata edes toiminnasta aiheutuvia kuluja. Tämä vääristää kilpailua. Oikeusaputoimistojen tulisi ottaa täyden korvauksen asiakkaita asiakkaikseen vain silloin, kun palvelun hakija ei voi saada tarvitsemiaan palveluja yksityisiltä avustajilta.

Oikeusministeriö toteaa, että valtion oikeusaputoimistot ja yksityiset asianajopalveluja tarjoavat tahot täydentävät toisiaan siten, että oikeuspalvelut ovat kattavasti kansalaisten saatavilla. Hallituksen esityksen mukaisesti lakiehdotuksen asianomaiseen säännökseen lisättäisiin selvennyksenä, että täydellä korvauksella tarkoitetaan korvausta, joka vastaa paikkakunnalla perittävää keskimääräistä asianajopalkkiota.

Julkisen oikeusavustajan esteellisyys (11 §)

Suomen Asianajajaliiton lausunto 31.3.2016
Asianajajaliitto kiinnittää huomiota siihen, että mikäli oikeusaputoimisto ja edunvalvontatoimisto toimivat samoissa toimitiloissa, esteellisyystilanne on olemassa.

Itä-Suomen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Arto Tiilikaisen lausunto 26.3.2016
Tiilikainen toteaa lausunnossaan, että oikeusapu ja edunvalvonta toimivat useilla paikkakunnilla samoissa tiloissa ja käyttävät ainakin osittain samoja laitteita. Yhteiset toimitilat voivat aiheuttaa esteellisyyden.

Suomen Lakimiesliiton lausunto 30.3.2016
Lakimiesliitto katsoo, että asianajajia koskevissa tapaohjeissa tarkoitettu esteellisyys saattaa aiheutua, mikäli julkisten oikeusavustajien virat ovat piirin virkoja. Tulkinnanvaraista on, voidaanko mahdollinen tapaohjeista aiheutuva esteellisyys ehkäistä säätämällä saman piirin julkisten oikeusavustajien välisestä esteettömyydestä lainsäädännöllä.

Oikeusministeriö toteaa, että lakiehdotuksen esteellisyyspykälät vastaisivat asiallisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan vastuulla olisivat piirin hallinnolliset tehtävät. Johtaja ei siis hoitaisi itse toimeksiantoja eikä olisi itse enää jonkin piirin toimiston johtava julkinen oikeusavustaja. Tällä hetkellä oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja on samalla jonkin piirin toimiston johtava julkinen oikeusavustaja ja hän voi hoitaa myös toimeksiantoja.

Kaikki oikeusavun substanssitehtävät tehtäisiin toimistoissa. Toimistojen asiankäsittelyjärjestelmät olisivat toimistokohtaisia eikä piirin johtajalla tai muilla toimistoilla olisi siten pääsyä toisen toimiston asiankäsittelyjärjestelmään. Johtajalla ei olisi ohjausvaltaa oikeusavustajaan yksittäisen toimeksiannon hoidossa. Julkinen oikeusavustaja päättää itsenäisesti ja riippumattomasti niistä toimenpiteistä, joihin hän toimeksiannon hoidos-

sa ryhtyy. Julkisten oikeusavustajien valvonta kuuluisi myös jatkossa Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimivalle valvontalautakunnalle.

Nykyisessä organisaatiorakenteessa esteellisyys toimeksiannon vastaanottamiseen on olemassa, mikäli vastapuoli on ollut aiemmin päämiehenä saman oikeusaputoimiston oikeusavussa tai edunvalvonnassa. Ehdotettavassa organisaatiorakenteessa oikeusaputoimistot ja edunvalvontatoimistot toimisivat rinnakkain eikä edunvalvonta enää olisi oikeusavun ”alaisuudessa”. Vastapuolen asiakkuus oikeusavussa ei enää aiheuttaisi esteellisyyttä edunvalvonnassa ja toisinpäin.

Hyvän asianajajatavan mukaista esteellisyyttä viime kädessä määrittävä Suomen Asianajajaliitto katsoo, että ehdotettu organisaatiorakenne sinänsä ei muodosta esteellisyyttä toimistojen välillä. Kuten asianajajaliittokin lausunnossaan huomauttaa, myös oikeusministeriö toteaa, että esteellisyys toimistojen välillä on mahdollinen, mikäli toimistot sijaitsevat samassa toimitilassa tai toimistoilla on yhteistä henkilökuntaa. Oikeusministeriö tulee tarkistamaan mahdollisen toimitilan aiheuttaman esteellisyyden jokaisen toimiston kohdalta erikseen. Toimitiloista johtuva toimistokohtainen esteellisyys on luonnollisesti otettava toiminnassa huomioon, mutta se ei edellytä muutoksia ehdotettuihin säännöksiin.

Oikeusavun hakijan ohjaus erityistilanteissa (12 §)

Suomen Asianajajaliiton lausunto 31.3.2016
Asianajajaliiton näkemyksen mukaan ulkoprosessuaaliset asiat tulisi saattaa oikeusavun piiriin myös yksityisten avustajien hoitamina. Näin ollen lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentissa ei tulisi rajata oikeusavun hakijan ohjaamista erityistilanteissa yksityisen avustajan puoleen vain pääsääntöisesti tuomioistuinasioissa.

Oikeusministeriö toteaa, että lakiehdotus vastaa nykyistä sääntelyä, eikä tarvetta muutokseen ole.

Oikeusavustajan ratkaisuvalta (13 §)

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden lausunto 30.3.2016
Hämeenlinnan hallinto-oikeus toteaa, että lakiehdotuksen 13 §:ssä on ehdotettu valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen muutettavaksi luvanvaraiseksi, mikä noudattaa vallalla olevaa pyrkimystä laajentaa valitusten luvanvaraisuutta eikä siihen siten ole huomauttamista.

Oikeusministeriö toteaa, että kyseinen muutos on toteutettu lailla valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 12 §:n muuttamisesta 7.8.2015/917. Muutos on tullut voimaan 1.1.2016. Lakiehdotuksen 13 § vastaa tältä osin voimassaolevaa lainsäädäntöä.

Oikeusministeriö kuitenkin ehdottaa, että selkeyden vuoksi lakiehdotuksen säännöstä täydennettäisiin seuraavasti:

13 §

Johtava julkinen oikeusavustaja tekee päätöksen oikeusapulain 10 §:n 2 momentin mukaisen pyynnön esittämisestä rahalaitokselle. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Yleisen edunvalvojan määrääminen tehtävään (16 §)

Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön lausunto 29.3.2016
Maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikkö ehdottaa pykälään seuraavia täsmennyksiä, jotka eivät muuta säännösten sisältöä, mutta tarkentavat mahdollisesti ilmaisua:
1 momentti: Määräys edunvalvojan tehtävään annetaan (~~asianomaisen~~) 1 §:n 4 momentin mukaisen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin yleiselle edunvalvojalle. Määräys toimitetaan oikeusapu- ja edunvalvontapiirin työjärjestyksessä määrättyyn edunvalvontatoimistoon tai työjärjestyksessä määrätylle muulle palvelun tuottajalle.
3 momentti: Päämiehen edun erityisestä syystä sitä vaatiessa (~~yleiseksi)~~ edunvalvojaksi voidaan määrätä myös muun kuin 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun piirin yleinen edunvalvoja. Ennen määräyksen antamista muuta oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä tulee sopivalla tavalla kuulla.
4 momentti: Palvelun tuottaja määrää, mitä yleisen edunvalvojan virkaa tai tehtävää *1 momentissa tarkoitettu* määräys koskee. *Tieto määräyksen vastaanottamisesta sekä edunvalvojan nimike ja järjestysnumero tulee viipymättä ilmoittaa holhousviranomaiselle ja päämiehelle. Palvelun tuottajan tulee vastaavalla tavalla ilmoittaa myös antamansa määräyksen muuttamisesta*.
5 momentti: Holhoustoimesta annetun lain 5 §:ssä suostumuksen antamisesta säädettyä ei sovelleta, *kun edunvalvojaksi määrätään oikeusapu- ja edunvalvontapiirin edunvalvontatoimiston yleinen edunvalvoja.* Tuomioistuimen tai holhousviranomaisen tulee kuitenkin sopivin tavoin kuulla muuta palvelun tuottajaa ennen edunvalvojan tehtävää koskevan määräyksen antamista.

Oikeusministeriö yhtyy esitykseen 1 momentin ja 3 momentin osalta. Muilta osin oikeusministeriö katsoo, että ehdotetut muutokset ovat lähinnä tyylillisiä eikä tarvetta säännösten muuttamiselle ole. Asia jätetään lakivaliokunnan harkintaan.

Tietojen saanti teknisen käyttöyhteyden avulla (19 §)

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto 24.3.2016
Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että lakiehdotuksen 19 §:ään tulee lisätä maininta siitä, miltä taholta ja mitä tietoja edunvalvontatoimiston yleisellä edunvalvojalla on oikeus saada teknisen käyttöyhteyden avulla.

Oikeusministeriö ehdottaa, että lakiehdotuksen säännöstä muotoiltaisiin tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto huomioon ottaen seuraavasti:

19 §

Edunvalvontatoimiston yleisellä edunvalvojalla on oikeus saada teknisen käyttöyhteyden avulla veroviranomaisilta ja Kansaneläkelaitokselta maksutta holhoustoimesta annetun lain 89 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista henkilörekisteriin oikeusapu- ja edunvalvontapiirin on esitettävä rekisterinpitäjälle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Siirtymäsäännökset (23 §)

Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry:n lausunto 29.3.2016
Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry katsoo, että henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä (24 §) on täsmennettävä ja että pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa oleva lause ei ole virkamieslain 5 §:n mukainen.

Oikeusministeriö toteaa, että lakiehdotuksen 23 § ei sisällä henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä. Oikeusministeriön lausuntopyyntövaiheessa lakiehdotuksessa ollut siirtymäsäännös on tarpeettomana poistettu, koska henkilöstön asemasta uudistuksessa säädetään virkamieslaissa. Siirtymäsäännöksessä ei myöskään viitata virkamieslain asianomaisiin kohtiin, koska tällainen viittaus ei ole tarpeen. Vastaavasti asiasta ei lausuta myöskään yksityiskohtaisissa perusteluissa.